

— Leninnel kapcsolatban egyre inkább az a törekvésünk — mondja Olga Krivoseina, aki 11 éve igazgatja a múzeumot —, hogy napjaink életét és a lenini tervek, jóslatok megvalósítását is bemutassuk. Az intézmény egyre inkább közművelődési feladatokat is ellát, ezért az az elevenség, mozgalmasság, amin eleinte meglepődtek.

Múzeumi közművelődés, hagyományápolás és hazafias nevelés hármasságát határvényülésként időzve azt is megtudtuk, hogy a Központi Lenin Múzeum a 110. évfordulóra felújította, kicserélte, újabb dokumentumokkal frissítette föl a 36 szovjet városban levő kihelyezett tagozatának kiállítását, és hasonló segítséget nyújtott a Szovjetunió határain túl levő 18 Lenin-múzeumnak is. Taskentől Lvovon és Ufán át, Suszenszkojéig, Londontól Tamperén át Jemenig mindenütt él Lenin szelleme.

Olga Krivoseina asztalán kis Lenin-mellszobor — egy fiatal mozambiki szobrászművész ajándéka. Egyike ez az évente ide érkező több mint három ezer küldeménynek, amelyek a Lenin iránt világszerte megnyilvánuló tiszteletet jelzik.

JUHANI NAGY JÁNOS

Munkásból vezető

Szeged munkáslakta kerületéből — Móravárosból — sokan elszármaztak párt-, állami és gazdasági vezetői posztokra a felszabadulás utáni években, s ez a folyamat azóta is tart. Ennek gyökerei mindenesetre mélyen és erősen kapaszkodnak a múltban és a jelenben — a munkáscsaládokban. Móravárosinak vallja magát ma is. Martonosi Imre, a DELEP vállalati pártbizottságának titkára is. Apja kőművesmester, anyja gyári munkás volt. Kettőjük keresetére öt gyerek éhes szája várt. A kenyérkeresőket és a munkát korán megtanulták becsülni a gyerekek. Az első, a legidősebb fiú is, akiről a portré készült.

Az általános iskola után kisiparos nagybátyjához szegődött el asztalos tanulóként. Mint segéd, a Felszabadulás Asztalos Szövetkezetben dolgozott és ott lett KISZ-tag. 1963-ban került a DELEP elődjéhez, a Csongrád megyei Állami Építőipari Vállalathoz asztalosnak. A nagyvállalat légköre, alakító ereje magával ragadta a fiatal szakmunkást, aki előbb szakszervezeti bizalmi, s 1969-ben párttag. Közben érettségizett az építőipari technikum esti tagozatán, s utána csoportvezetővé nevezték ki a vállalat asztalos üzemében. A tanulással párosult gyakorlat hamarosan előre vitte: előbb gyártáselőkészítő technikus, majd kalkulátor a segédipari üzemben. Mint jó párt- és társadalmi munkásra hamar felfigyeltek, s a vállalati szb függetlenített politikai munkatársa lett. A marxizmus-leninizmus középiskola után elvégezte az ugyanilyen elnevezésű egyetem hároméves esti tagozatát, s utána megválasztották a vállalat szb-titkárának.

Ezek után is volt még tanulni való, amikor már a vállalat ötezer dolgozójának érdekképviseletével kellett foglalkozni?

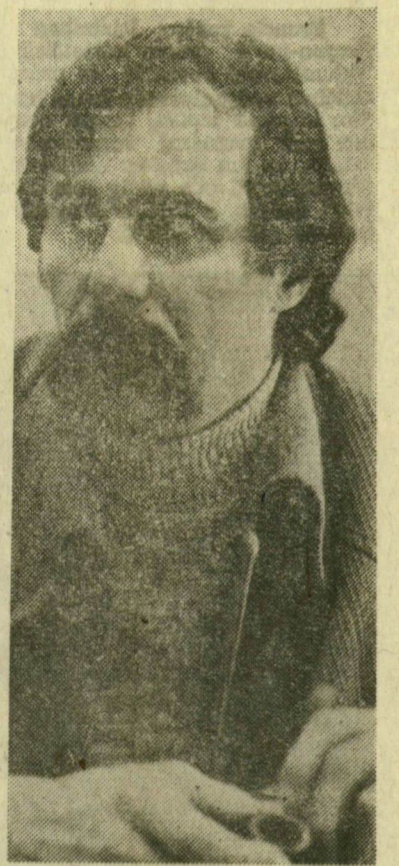
— Hátra volt még a főiskolai öklevelet adó szakosító elvégzése politikai gazdaságtanból, filozófiából és a tudományos szocializmusból, a magyar munkásmozgalom történetéből.

Közben, 1978-ban megválasztották a vállalati pártbizottság titkárának. Ez milyen kötelezettségekkel járt?

— E felelős tisztség további tanulásra ösztönzött, mert vállalatom közben vállalkozásban és létszámban is igazi nagyüzemmé fejlődött. Nemrégiben tettem felvételt a politikai főiskolán.

— És megválasztották ismét a párt XII. kongresszusa előtt a vállalati pártbizottság titkárává.

— Szívből köszönöm a bizalmat 520 főnyi párttagságunknak. Ösztönző segítségükkel váltam szinte egyidőben politikai és nagyüzemi munkássá. Nem dicsekvésként mondom: közülük legalább 400-at keresztnévén szó-

lítottok, további százát pedig a teljes néven ismerem.

Sokat jár ki a munkahelyekre?

— Úgy tanultam és úgy is érzem, hogy a személyes tapasztalat és kapcsolat a dolgozókkal és vezetőikkel elsődleges a pártmunkában az esetleges viták és az összeütközések ellenére, mert ilyenek is adódnak. Úgy vélem, jó, értelmes és gyümölcsöző pártbizottságunk és végrehajtóbizottsága kapcsolata a gazdasági vezetőséggel, hiszen egyet akarunk: továbbra is jó gazdasági eredményeket. Ennek elérésében nagy a szerepe 15 alapszervezetünknek és öt pártvezetőségünknek. Vállalatunk dolgozóinak létszáma 6500. Felnőttünk az országos feladatok elvégzéséhez, azon, hogy eleget teszünk Csongrád, Békés és Szolnok megyéhez kötődő feladatainknak, a Paksi Atomerőmű építésében kapott szerepünknek, lakásépítéseknek Budapesten is, sőt külföldön csarnokszerkezetek építésének. Véleményem szerint pártszerveink gazdaságpolitikai munkája, szervezése, irányítása és ellenőrzése ezekben testesül meg, a jó döntésekben és azok végrehajtásában.

Véleménye szerint mi a legnehezebb a pártmunkában?

— Ha jó a vezető, az irányító testület együttműködése a munkahelyi vezetőkkel és szervezetekkel, a vállalat gazdasági vezetőségével, a döntések előkészítésében, akkor nem adóthatnak problémákat a végrehajtásban sem. Ha mindez nincs meg, akkor nehezebb meg a pártmunka, legalábbis én úgy vélem.

Nős. Van egy nyolcadik általános iskolás nagylánya. A családdal együtt lenni mikor jut ideje egy nagyvállalat pártbizottsága titkárának?

— A szüleimtől otthon tanultam, a népes nagy családban, hogy egymás munkáját becsülik és szeressük. Az összetartó erő az a kötelék, hogy kölcsönösen segítsük is egymást.

Olykor visszajár-e látogatásba munkatársaihoz az asztalosüzembe, a szocialista brigádba, amelynek alapító tagja volt?

— Kirándulásokon, közös rendezvényeken velük tartok. Egy nemrégien megszervezett kommunista szombatot ott gyalultam velük. Jóleső érzés: ma is az a véleményük, mint akkor volt: amit kiadnak a kezükből, az csak jó munka lehet.

LÓDI FERENC

Vendégségben Iljicsnél

Kazányban, Kujbisevben, Razlivban, Leninoban, Suszenszkojében, a leningrádi Szmolnijban és a Vörös téri Lenin-mauzóleumban se szeri, se száma a látogatóknak. Gorkijban évente 300 ezer látogató fordul meg, Lenin szülővárosában, Uljanovszkban pedig ez év januárjában jegyezték be a tízmilliomodik nevet a múzeumok vendégkönyvébe. Belöldi kirándulók, turisták számos országból, érdeklődők, Lenin életével ismerkedők sokasága. De bármilyen sokan topognak is a Lenin-émlékhelyeknél, a világtörténelem nagy alakjának megidézése mindenütt csöndet, tiszteletet, elmélyülést parancsol.

Epp ezért lepődünk meg a nagy nyüzsgés, zibongás és kavargás láttán, ami a Központi Lenin Múzeumban fogad bennünket. A moszkvai Forradalom terén álló hatalmas épület előcsarnokában mintha ezer úttörő lenne: piros nyakkendők, hófehér ingek villognak, virágszokrok tarka színeit mozognak ide-oda a kisiskolások kezében.

A Központi Lenin Múzeum egyik nagytermében gyerekek vizsgáznak. Mintha nem is kiállítás, hanem valamely szellemi vetélkedőn lennénk: kérdések, válaszok röpködnek Leninnel, kommentárok fúzetnek az egyes táblákhoz, majd fölzeng az órs indulója és virágszokrok kerülnek a Lenin-szobor talapzatára. „Vendégségben Iljicsnél” — így hívják ezt a rendezvényt, amely a mi úttörőavatásunkra emlékeztet. Csakhogy a Szovjetunióban sajátos próbatétel előzi meg.

Mert „vendégségben Iljicsnél” van mit számba venni. Több mint negyvenezer negatívról készült kópia, eredeti Lenin-kéziratok, dokumentumok, a szimbirszki szülőház mákettje, filmkockák, kéziratok, képzőművészeti alkotások, Lenin műveinek első kiadásai és fordítások a világ 126

nyelvén. Hallható a hangja: itt a nyomdagép, amelyen az Iszakra első példányát nyomták.

A Központi Lenin Múzeum előcsarnokában

Néha zátonyra fut a krónikás igyekezete. Az egykor híres cserépkályha-készítő szakma rejtelmibe akartam bepillantani, de az elutasító ridegségbe burkolózott idős mestertől csupán annyit tudtam meg, ismét eljön az ideje a szabadszének is bellő kályháknak...

...Vagyis már eljött! — mondja ezt pár héttel később Palotás Géza fazekas és cserépkályha-készítő, aki egyébként feleannyi idős és fele olyan óvatos, mint a morc mester. S hogy mennyire „itt is van” az ideje, azt aligha bizonyítja jobban bármi, mint az, hogy a hét éve kisiparos fiatalembert vasárnap is munkában találom.

— Ajjaj! Csak azt ne írja! Hát persze, lázas munka, sok meló... Nehogy azt higgye, hogy ez jól tesz a maszeknak. Még majd elkezdene kombinálni számolgatni...

— De hát így igaz. — Igaz, de az is, hogy most csak azért dolgozom vasárnap, mert beteg voltam, lemaradtam, és hétközben sajnálom az időt erre a csempekészítésre. Ez tiszta pepecsmunka! A megyében már senki nem csinálja.

— Akkor miből építik a kályhákat?

— Kályhákból. Egyik helyen

Kismesterek

Kályharenszáznsz

szétbontják, és kidobják, a másik helyen meg ugyanabból újat raknak.

— Divat lett a cserépkályha?

— Ha az energiatakarékosság divat, akkor ez is az. Az emberek számolnak és rájönnek, ott, ahol nincs központi fűtés, nincs gázkonvektor, ez a leg gazdaságosabb fűtőtest. A legjobb hatásfokú. Persze még ott is, ahol gázfűtés van, mert százszor többet ér ebbe a gázgőgöt szerezni, mint kidobni és parapetre cserélni. Aztán van ennél érdekesebb is: a szabad tűző kandalló. Azt is rendelnek.

— Ezt a kályhát kinek készíti?

— Mit mondjak?

— Amit akar.

— Szeged mellett egy faluba. Csak rendelésre formázok, azt is ritkán. Raktárra termelni nem éri meg. Amikor ezeket kiegészítem, meghúlni sem lesz idejük, már viszem is.

— Ön fazekas- és cserépkályhás mester...

— De a mester most csak a kályhásra érvényes!

— Mert átpártolt?

— Dehogy azért! Az igaz, hogy három év óta alig ülök le korongozni, de akár leülök, akár nem, a fazekasságban ma már nem kérik számon a szakmai bizonyítványt.

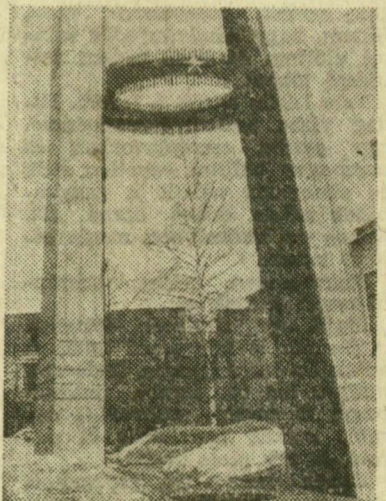
— Akkor én is lehetnék fazekas?

— Eppen lehetne, mert ez szabad ipar. Az váltja ki, aki akarja. Én megtanultam az apámtól, aki jóhírű mester volt. Amikor ezt a szakmát még elismerték szakmának, ő volt a vizsgabizottság elnöke, ma viszont — igaz, már nyugdíjas — se vizsga, se szakma, se mester, megtanulni tehát nem lehet, tudás nélkül nincs mire váltani az engedélyt.

— Ha a korongozás is ilyen nehéz, nem leszek még szabad iparos sem. Hét éve maszek. Mivel foglaltozott előtte?

— Fazekasságot apámtól tanultam, a kályhás szakmát Vásárhelyen, aztán voltam szakoktató a Tömörkény szakközépiskolában, ahol egyébként tucatjával tanítottam korongozni olyan cseméket, akikről tudtam, hogy az életben soha sem lesznek szakmabeliek. Aztán a cserépkályhás szövetkezetben dolgoztam, azt átprofilizolták. Engem nem sikerült...

IGRICZI ZSIGMOND

Az „iljesevecek” gyárában emlékmű jelzi azt a helyet, ahonnan Lenin beszélt a munkásokhoz